

ACTE PRIMER

El teatre representa el saló de descans d'una casa de banys de primer ordre. Portes laterals i al fons, pel qual es veu un gran jardí. Taules de joc, cadires, aranyes de cristall, portaleres, i en tot molt de luxe.

ESCENA I

Rita i Jaume.

RITA: Ves quina casualitat!

JAUME: Sí que ha sigut molta sort!

RITA: El que és jo, ja et feia mort.

JAUME: Diu que: «mala herba...»!

RITA: És veritat.⁴

Però i què ha estat tot això?

Ho miro i no sé el que em passa! *(Admirada del saló.)*

JAUME: Eh que és tota una casassa? *(Content.)*

RITA: Ni un palau de debò!

JAUME: L'amo, que és un estornell,
va dir: «Hola! Aquí hi ha guanyats!

4 Aquest «veritat» s'hauria de pronunciar «[vritat]», per tal de mantenir la regularitat mètrica del text. Sobre la pronúncia oral d'aquesta edició moderna, vegeu l'avis de lectura que trobareu a l'inici del volum.

Fem una casa de banys
i ens hi lluirem la pell».
La va fer; i de mica en mica
tal ha sigut la ganància,
que ja ho veus.

RITA: Quina elegància!

JAUME: No es pot fer cosa més rica.

RITA: I tu?

JAUME: Res, aquí fent de mosso. *(Resignat.)*

RITA: Ja és millor que cavar cols.

JAUME: Sí, i almenys, si tu vols,
veig gent més fina i m'hi rosso.

RITA: Jo, com vàrem perdre tant
a casa per la malura,
vaig anar a ciutat criatura
per servir el senyor Joan.
De seguida no vam fer,
perquè... Ai, fill, que reganyós!
Però ara amb el senyor Ambròs...
És un senyor molt de bé.
Sembla que de bondat caigui.

JAUME: Sí?

RITA: Oh! Tot és la Riteta,
i amb ell i la senyoreta
estic com el peix a l'aigua.
Tres duros, després jo em tramo
el que amb cises⁵ pot quedar-me,
i rentar-me i planxar-me
tot és a compte de l'amo.

JAUME: Doncs, que és un senyor molt ric?

5 Fet de distreure fraudulentament una quantitat de diners.

RITA: Prou, jo l'avancés d'un xavo.

JAUME: I t'estima?

RITA: Me n'alabo;
ja fa nou anys que hiestic.

JAUME: Però ja que és tan bon home (Canviant.)
ton amo, que hasta et du i tot,
com és que és tan tabalot
que a tothom està armant broma?

RITA: Què hi faràs? És la mania
del *treiato* Principal.

JAUME: És que mira que és tabal...
Quin disputar tot el dia!
Crida, tus i s'empatolla...

RITA: Sí, sí, es dóna molts mals ratos.
Veus? Allí hi ha dos *treiatos*
que estan a mata-degolla:
l'un es diu de Santa Creu
que és el que hi ha enfront del Falcó...⁶

JAUME: Prop del correu?

RITA: Sí, això;
i l'altre és el del Liceu.
Com que són a prop tots dos,
els que hi van estan renyits
i s'han format dos partits
que estan com a gat i gos.

JAUME: I per això han de disputar-se?

RITA: Disputar-se? Més farien!

JAUME: Què vols dir?

RITA: Que si podien (Exagerant molt.)
gosarien a matar-se.

6 L'hostal del Falcó, situat al carrer Escudellers de Barcelona, davant del Teatre Principal (anteriorment, Teatre de la Santa Creu).

JAUME: Poc saps tu el que és això!
Prou, prou! Si sembla impossible!
Ahir, quins crits!

RITA: És terrible!
Són tots gent d'educació,
molt honrats; per fer un favor
els ve bé qualsevol rato, *(Tot això molt marcat.)*
però en parlar de *treiato*...
pitjor que toca'ls l'honor!

JAUME: I es troben uns quants que ja...!

RITA: Se les claven que prou couen!

JAUME: Oh! I els escàndols que mouen!

RITA: No sé pas com parará!

ESCENA II

Rita, Jaume i Dolores, que surt molt elegant per una porta lateral.

RITA: Bon dia.

DOLORES: Hola! Tu aquí?

JAUME: Que Déu la guard, senyoreta.
Parlàvem amb la Riteta
del gran escàndol d'ahir.

DOLORES: Calli, home! Jo que em creia
que aquí estaríem tranquils!

JAUME: Hi haurà disgustos a mils.

RITA: Ahir vespre jo l'hi deia.

DOLORES: Vagi allà on vagi, em molesto
sentint aquests tabalots,
i lo casual és que tots
es trobin al mateix puesto.

JAUME: Com que prendre els banys d'aquí

és moda per la gent fina,
qui vol ser-ho aviat atina
que el venir-hi fa fi.

RITA: I tu, que els coneixes...? *(A JAUME.)*

DOLORES: Ei!

Rita, ves quina franquesa!

RITA: Amb aquest? Si és cosa entesa.

JAUME: De menuts que ens portem llei.

RITA: Com que érem dos naps torrats
que anàvem pels esbarzers...

Te'n recordes? *(Rient.)*

JAUME: D'allò més!

RITA: A collir móres...

JAUME: Quins gats!

Figuri's que érem xiquets
d'uns tres anys... Ves quina fila!
I corriem per la vila
gairebé es pot dir nuets.

RITA: Ah! Que ets plaga! (Pobre Jaume!)

JAUME: Prou que te'n deus recordar...

Sempre em feies enfadar
cridant-me: «Jaume pataume». *(Com gran gràcia.)*

RITA: No et recordes d'en Sever,
un cop que el vam enganyar?

JAUME: Prou me'n recordo... Ha, ha!

RITA: Va ser una broma. He, he!

DOLORES: (Aquests són els més ditxosos!
I encara es diu si els senyors...) *(Trista.)*

JAUME: Ja li dic jo que tots dos
semblàvem dos *ñiños* rossos.

DOLORES: Doncs si aquests carinyos duren,
caseu-vos i estareu bé.

RITA: Això sí que tot pot ser.
JAUME: De més verdes en maduren. *(Se'n va rient.)*

ESCENA III

Dolores i Rita.

DOLORES: Això sí que és tenir sort!
Sou dos joves, us voleu
i, si a mà ve, us caseu
sense obstacles ni rigor.

RITA: També es casarà vostè.

DOLORES: I com?

RITA: Perquè don Ricardo *(Amb misteri.)*
ha arribat, ja deixa el fardo
al despatx i aviat ve.

DOLORES: Què dius, dona? *(Alegria gran.)*

RITA: *(Ja s'estufa!)*
Quan jo dic que li du amor!

DOLORES: D'alegria fins el cor
sembla que se m'estarrufa.

RITA: Ho veu, dona, si és ditxosa?

DOLORES: Però com? Si el papà vol
que casant-me amb un mussol?
deixi de ser venturosa...

RITA: Amb qui vol dir?

DOLORES: Amb don Lluís.

RITA: Dona, el pot enviar a dida
contant allò de seguida. *(Marcat.)*

DOLORES: Però ja és cert? *(Molt marcat.)*

RITA: De precís.

7 Curt d'enteniment.